

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

спеціальність	015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології	факультет	Менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Пономарьова Марина Сергіївна

Вища освіта – спеціальності: менеджмент; підприємництво, торгівля та біржова діяльність; садівництво та виноградарство; управління закладів освіти; освітні та педагогічні науки.

Науковий ступень - кандидат економічних наук 08.00.04 – економіка та управління підприємствами, (за видами економічної діяльності)

Вчене звання - доцент кафедри менеджменту

Досвід роботи – більше 20 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

авторка 82 фахових наукових статей та більше 86 тез та матеріалів конференцій;

співавтор 2 навчальних посібників, 6 навч-метод. посібників та 10 колективних монографій;

авторка більше 50 методичних рекомендацій;

досвід роботи у складі редакційної колегії фахового видання. Відповідальний секретар Вісника ХНАУ. Серія «Економічні науки»; Journal of management, economics and technology.

досвід роботи у складі: методичної комісії факультету, конкурсних комісій (наукових студентських робіт): Професійна освіта; Підприємництво; Економіка сільського господарства та АПК; Маркетинг; Управління проектами тощо;

досвід роботи у складі оргкомітетів та редакційних колегій з проведення Міжнародних науково-практичних конференцій;

Член Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація економістів-міжнародників; Громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих Споживче Товариство «Ай.Ем.Ті.Ді.-ІНТЕРНЕТІНЛ» CS IMTDINTERNATIONAL, Українська асоціація хімічної та харчової інженерії CFE-UA

телефон

0667618843
0974170902

електронна пошта

univerms@ukr.net

дистанційна
підтримка

Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Мета	формування у студентів комплексу професійних знань з теоретичних основ і сучасного досвіду виробництва; усвідомлення сутності його понять та категорій; з'ясування змістовності проектно-технічної підготовки і виготовлення продукції; прищеплення ним практичних навичок системного аналізу виробничих процесів; набуття і закріплення умінь використання принципів, методів, способів та інструментів раціональної організації виробничих систем, а також сприяння розвитку дослідницьких і організаторських здібностей в підготовці організаційних проектів виробництва та ефективної їх реалізації.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота, імітаційний проект
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	<ul style="list-style-type: none"> • основні засади організації виробництва, враховуючи юридичні, фінансові, економічні та техніко-технологічні вимоги та можливості • необхідність та організацію інформаційного забезпечення та контролю над процесами розробки плану розвитку підприємства; • виконувати організаційне, технологічне, технічне та фінансове обґрунтування планів розвитку сільськогосподарських підприємств • оцінювати ефективність реалізації організаційного плану враховуючи чинники ризику та невизначеності майбутнього
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 30 годин – лекційні заняття, 30 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота; підсумковий контроль – іспит
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМИ

Компетенції	<p><i>Інтегральна компетентність.</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><i>Загальні компетентності:</i> К 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. К 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. К 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. К 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p><i>Спеціальні (фахові) компетентності</i> К 17. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень. К 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації. К 24. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих. К 26. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.</p>	Програмні результати навчання	<p><i>Програмні результати навчання</i> ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузей стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації). ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою. ПР 16. Знати основи і розуміти принципи функціонування технологічного обладнання та устаткування галузі (відповідно до спеціалізації). ПР 18. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані з виробом матеріалів, виконанням необхідних розрахунків, конструюванням, проектуванням технічних об'єктів у предметній галузі (відповідно до спеціалізації). ПР 19. Уміти обирати і застосовувати необхідне устаткування, інструменти та методи для вирішення типових складних завдань у галузі (відповідно до спеціалізації).</p>
--------------------	---	--------------------------------------	---

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

№	тема	практичне заняття		Тематика
Лекція 1.	Організаційні основи виробництва	ПЗ 1	Зміст і методика розробки плану організаційно-господарського впорядкування, бізнес-плану, річного плану. Нормативна база планування.	Самостійна робота
Лекція 2.	Розвиток сільськогосподарського виробництва в умовах ринку.	ПЗ 2	Розрахунок використання та поліпшення земельних угідь. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Організація землеустрою.	
Лекція 3.	Організаційно-економічні основи нових аграрних формувань	ПЗ-3	Розрахунок оптимального поголів'я худоби і виробництва продукції тваринництва на існуючих площах земельних угідь. Розробка річного плану розвитку скотарства свинарства, вівчарства та птахівництва.	
Лекція 4.	Основи внутрішньогосподарського планування в сільськогосподарських підприємствах	ПЗ-4	Планування та розрахунок річної потреби та використання кормів. Визначення структури посівних площ кормових культур.	
Лекція 5.	Організація використання земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах	ПЗ 5	Виробнича програма по рослинництву. Визначення оптимальної урожайності сільськогосподарських культур. Розрахунок посівних площ і виробництва продукції рослинництва. Розробка плану використання продукції рослинництва.	Самостійна робота
Лекція 6.	Організація використання трудового потенціалу в сільськогосподарських підприємствах	ПЗ-6	Розрахунок потреби в насінні і його вартості. Планування внесення добрив та застосування засобів захисту рослин. Методика складання технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур.	
Лекція 7.	Організація і використання засобів виробництва в сільськогосподарських підприємствах	ПЗ-7	Планування засобів виробництва та енергетики сільськогосподарського підприємства. Методика визначення потреби господарства в тракторах,	
<p>Предмет, метод і задачі науки „Організація сільськогосподарського виробництва”. Реформування форм власності і господарювання. Стратегія і етапи здійснення аграрних реформ. Реформування земельних відносин. Оренда землі і орендні відносини. Економічний механізм формування орендної плати. Форми господарювання в сільському господарстві. Сільськогосподарські підприємства - основна форма господарювання. Фермерські господарства. Особисті підсобні господарства населення. Організаційно-правові форми сільськогосподарських підприємств ринкової орієнтації. Кооперативна форма організації сільськогосподарських підприємств. Спеціалізація сільськогосподарських підприємств: економічний зміст, форми і рівень спеціалізації. Умови і фактори спеціалізації сільськогосподарських підприємств. Основні напрями поглиблення спеціалізації. Виробничі типи спеціалізованих скотарських підприємств. Молочні господарства – репродуктори. Особливості структури стада. Спеціалізовані господарства по вирощуванню ремонтного молодняка великої рогатої худоби. Спеціалізовані господарства по вирощуванню і відгодівлі молодняка великої рогатої худоби. Організація виробництва молока. Планування відтворення стада великої рогатої худоби.</p>				

			комбайнах та інших сільськогосподарських машинах..	Порядок складання річного обороту стада. Планування обсягу виробництва молока. Формування і функціонування ринку молока. Планування продукції вирощування великої рогатої худоби. Планування обсягів помісячної реалізації продукції великої рогатої худоби.
Лекція 8.	Організація орендних відносин у сільському господарстві	ПЗ 8	Методика складання договору оренди землі і засобів виробництва та обґрунтування її економічних показників. Визначення орендної плати.	Організація виробництва м'яса свиней. Формування і функціонування ринку свинини. Планування відтворення стада свиней. Порядок складання річного обороту стада. Планування продукції вирощування свиней. Планування обсягів помісячної реалізації м'яса свиней.
Лекція 9.	Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств	ПЗ 9	Складання виробничої програми госпрозрахунковим підрозділам в тваринництві. Оцінка госпрозрахункової діяльності підрозділів. Формування і використання доходу.	Організація вівчарства. Планування відтворення стада овець. Планування обсягів виробництва продукції вівчарства.
Лекція 10	Розміри сільськогосподарських підприємств та їх підрозділів	ПЗ-10	Складання виробничої програми госпрозрахунковим підрозділам в рослинництві. Оцінка госпрозрахункової діяльності підрозділів. Формування і використання доходу.	Планування обсягів помісячної реалізації м'яса свиней.
Лекція 11	Організація і планування галузей тваринництва	ПЗ-11	Організація та планування виробництва продукції рослинництва за інтенсивними технологіями.	Планування обсягів помісячної реалізації продукції вівчарства. Формування і функціонування ринку продукції вівчарства.
Лекція 12	Організація кормовиробництва	ПЗ 12	Організація та планування виробництва продукції тваринництва за інтенсивними технологіями.	Організація виробництва яєць. Формування і функціонування ринку яєць.
Лекція 13	Організація і планування галузей рослинництва. Планування витрат і собівартості продукції	ПЗ 13	Розрахунок витрат на виробництво і визначення собівартості продукції рослинництва. Обґрунтування ринкової стратегії підприємства та забезпечення його конкурентоспроможності. Вибір базової стратегії. Портфельні моделі аналізу стратегій. Розрахунок витрат на виробництво і визначення собівартості продукції тваринництва.	Організація виробництва м'яса птиці. Формування і функціонування ринку м'яса птиці. Планування відтворення стада птиці яєчного виробничого напрямку. Планування відтворення стада птиці м'ясного виробничого напрямку. Планування продукції вирощування птиці. Планування обсягу виробництва яєць.
Лекція 14	Організація основних трудових процесів у рослинництві. Наукова організація труда та оплата праці в сільському господарстві	ПЗ-14	Розрахунок чисельності працівників тваринництва та рослинництва. Планування річного фонду оплати праці. Оплата праці найманих працівників у приватних формуваннях. Натуральна оплата праці. Аналіз і прогнозування макроекономічних і стратегічних	Планування обсягів помісячної реалізації м'яса птиці. Планування річної потреби в кормах на господарський рік. Планування річної потреби в кормах на календарний рік.

			перспектив, світових цін на торгівлі сільськогосподарською продукцією, виробництва сільськогосподарської продукції і її споживання та продажу.	Система кормовиробництва і типи годівлі тварин. Поняття та класифікація засобів виробництва. Основні засоби виробництва. Амортизація основних засобів виробництва.
Лекція 15	Інноваційні технології в сільському господарстві. Агростартапи та підприємництво	ПЗ 15	Альтернативні методи вирощування. Вертикальне фермерство, гідропоніка, аквапоніка. Контейнерне фермерство. Цифрові платформи та аналітика. Big Data, мобільні додатки, хмарні сервіси. ERP-системи для управління фермою. Інновації у зберіганні та переробці. Смарт-зберігання, блокчейн у контролі якості. Новітні методи сушіння та консервації. Сталий розвиток та екологія. Відновлювані джерела енергії. Еко-методи землеробства. Впровадження інновацій у агросекторі. Розробка бізнес-плану. Основні компоненти бізнес-плану. Фінансова модель та оцінка витрат. Фінансування агростартапів. Венчурний капітал, гранти, державні програми. Краудфандинг та альтернативні джерела фінансування. Юридичні аспекти агробізнесу. Реєстрація бізнесу, ліцензії, податки. Сертифікація продукції та дотримання стандартів. Інноваційні технології в агростартапах. Використання дронів, IoT, штучного інтелекту. Маркетинг та продажі в агросекторі. Розробка бренду та просування продукції.	Планування потреби в тракторах. Планування потреби в комбайнах. Планування потреби в сільськогосподарських машинах. Організація ремонту машинно-тракторного парку. Принципи, форми і системи оплати праці в сільськогосподарських підприємствах. Тарифна система – основа організації оплати праці в сільськогосподарських підприємствах. Види оплати праці в сільськогосподарських підприємствах. Організаційні форми і розміри підрядних колективів в рослинництві. Оплата праці працівників рослинництва. Колективні системи оплати праці. Акордно-преміальна система оплати праці в рослинництві. Оплата праці працівників рослинництва від валового доходу. Оплата праці працівників рослинництва на підставі розрахункових цін. Оплата праці працівників рослинництва. Преміювання працівників рослинництва. Організаційні форми і розміри підрядних колективів в тваринництві. Акордно-преміальна система оплати праці в тваринництві. Оплата праці працівників тваринництва на підставі розрахункових цін. Оплата праці працівників тваринництва в умовах. Преміювання працівників тваринництва.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Зіновчук, В. В. (2001). *Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу* (2-е вид., допов. і перероб.). Київ: Логос, 380 с.
2. Малік, М. Й., & Зіновчук, В. В. (1999). *Сільськогосподарська кооперація: суть та проблеми розвитку в Україні*. Київ: ІАЕ УААН, 162 с.
3. Мессель-Веселяк, В. Я., Саблук, П. Т., & Зубець, М. В. (1999). *Розвиток господарських формувань і організація виробництва в аграрній сфері АПК*. Київ: ІАЕ УААН, 296 с.
4. Нелеп, В. М. (2000). *Планування на аграрному підприємстві*. Київ: КНЕУ, 372 с.
5. Нелеп, В. М. (2004). *Планування на аграрному підприємстві: Підручник* (2-е вид., допов. і перероб.). Київ: КНЕУ, 495 с.
6. Тарасенко, Г. С., & Зрібняк, Л. Я. (Ред.). (1993). *Організація виробництва в сільськогосподарських підприємствах: Практикум*. Київ: Урожай, 224 с.
7. Азізов, С. П., Канінський, П. К., & Скупий, В. М. (2001). *Організація виробництва і аграрного бізнесу в с.-г. підприємствах: Підручник* (С. П. Азізов, Ред.). Київ: УАЕ, 834 с.
8. Соловйов, М. Ф. (Ред.). (1995). *Організація виробництва на сільськогосподарських підприємствах*. Київ: Урожай, 208 с.
9. Зрібняк, Л. Я. (Ред.). (1999). *Організація і планування виробництва на сільськогосподарських підприємствах*. Київ: Урожай, 352 с.
10. Горлачук, В. В., Березівський, П. С., В'юн, В. Г., Песчанська, І. М., Сохнич, А. Я., Чмир, С. М., & Кіщак, І. Т. (2005). *Організація сільськогосподарського виробництва: Навчальний посібник* (В. В. Горлачук, Ред.). Миколаїв: Іліон, 360 с.
11. Чухліб, Ю. О. (2012). Розробка стратегії екологізації сільськогосподарського виробництва. *Scientific Progress & Innovations*, (4), 160-164.
12. Шкуратов, О. І. (2013). Оцінка земель у процесі організації екологічно орієнтованого сільськогосподарського виробництва. *Агросвіт*, (24), 13-17.
13. Федоришина, Л. І., & Цуркан, А. О. (2018). Організація і методика економічного аналізу ефективності діяльності аграрних підприємств. *Бізнес-навігатор*, (2-2), 137-139.
14. Богатирчук-Кривко, С. К. (2014). Еколого-економічна оцінка впливу організації землекористування на ефективність сільськогосподарського виробництва. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*, (3), 129-134.
15. Кулинич, Р. О. (2008). Використання статистичних методів для оцінювання впливу окремих форм організації

Методичне забезпечення

1. Організація сільськогосподарського виробництва: *навчально-методичний посібник до самостійного (дистанційного) вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)* уклад. М.С. Пономарьова – Харків: ДБТУ, 2024 – 101 с.
2. Робоча програма з курсу «Організація сільськогосподарського виробництва» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) уклад. М.С. Пономарьова – Харків: ДБТУ, 2024
3. Організація сільськогосподарського виробництва: *тестові завдання для підсумкового та поточного контролю для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)* уклад. М.С. Пономарьова – Харків: ДБТУ, 2024 .
4. Lomovskyykh O., Ponomarova M., Chip L., Krivosheya E., Lisova Management and organizational and economic conditions of strengthening the marketing activity of the enterprise and maintaining efficient agro business // *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, № 2 (37), p. 263-270, 2021 p. (Web of Science).
5. Ponomarova M., Yevsiukov O., Shovkun L., Zolotarova S., Kramarenko I. Formation and management of the development of agricultural production and processing of agricultural products and the value of food technologies *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, (2022). 4(45), 58–67. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.4.45.2022.3825> (Web of Science, Scopus).

- сільськогосподарського виробництва на його інтенсифікацію. Університетські наукові записки, (3), 477-485.
16. Сава, А. П., & Завитій, О. П. (2015). Організація і методика економічного аналізу ефективності діяльності аграрних підприємств. Сталий розвиток економіки, (2 (27)), 198-207.
 17. Головка, Г. М., & Маслак, О. М. (2012). Підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент, (3), 33-35.
 18. Сухий, П. О., Заячук, М., & Тюфтій, А. (2009). Сільськогосподарська спеціалізація та територіальна організація аграрного виробництва західноукраїнського регіону. Науковий вісник Чернівецького університету, 480-481.
 19. Микитюк, В. М., & Данкевич, В. Є. (2012). Форми організації виробництва та оптимізація виробничої структури скотарських підприємств. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького, (14, №1 (1)), 458-465.
 20. Ровний, В. В. (2017). Організація сільськогосподарської дорадчої діяльності: міжнародно-правовий досвід. Форум права, (5), 349-355.
 21. Федуняк, І. О. (2017). Наукові засади організації і ефективного виробництва продукції рослинництва на інноваційній основі. Економічний простір, (117), 129-139.
 22. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.
 23. Ільчук, М. М., Зрібняк, Л. Я., & Мельник, С. І. (2008). Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Нова Книга. 456 С.
 24. Аграрне право України: навч. посіб./ МОН України, Уманський держ. пед. у-т імені Павла Тичини, Каф. соц і правових дисциплін ; уклад.: Пархета В.І. – Умань : Візаві, 2022. – с. 164
 25. Пономарьова М.С., Аксьонова О.В. Умови регулювання вертикально інтегрованих підприємницьких структур агробізнесу: макро-, мезо-, мікро- рівні. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2019. №3. С. 391-401.
 26. Пономарьова М.С., Загорська Ю.В., Чернега І.І. Підприємництво в агроформуваннях: навч. посібник. - ХНАУ, Харків, 2014. - 230 с.
 27. Андрусенко Г.О., Мартьянов В.П. та ін. Організація агробізнесу і підприємництва: навч. посібник / За ред. В.П. Мартьянова; Харк. держ. аграр.ун-т ім. В.В. Докучаєва. — Харків, 1998. — 280 с.
 28. Юрчишин В.В. До стратегії соціального та економічного розвитку сільського господарства // Агроінком. – 2003. – № 11–12. – С. 17–23.

29. Ponomarova M.S. The substantiation of strategic development of the agricultural enterprises under modern economic [Обґрунтування стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання]. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2017. № 2. С. 268 – 275.
30. Рябуха М.С. Конкуренція як категорія ринкових відносин та конкурентоспроможність як предмет наукових досліджень / М.С. Рябуха, А.Є. Цицоріна // Вісник ХНАУ. Серія: економіка АПК і природокористування. – Харків: ХНАУ 6(2007): 96-100
31. Пономарьова М.С. Шовкун Л.В., Савельєва О.М. Економічні та правові важелі підприємництва як складника ефективного розвитку агробізнесу. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 1. – С. 227–236.
32. Іртищева І.О. Побутова інноваційних моделей регіональної агропродовольчої сфери та інтеграційній основі / І.О. Іртищева // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С.39-43.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за теми
		до 50	підсумкове тестування
Поточне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.